

לעילוי נשמת
הר"ר משה יהודה
ב"ר שלמה ז"ל
מרמורשטיין
נלב"ע כ"ז אייר תשע"ח
ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י המשפחה

לעילוי נשמת
מרת שושנה ע"ה
ב"ר משה יהודה ז"ל
זילברשטיין
נלב"ע כ"ט סלו תשס"ד
ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י המשפחה

פניני פרשת השבוע

נושא השבוע: אמונת צדיקים

פרשת קורח

בס"ד | גיליון מס' 385

כיצד נודע הדבר: מה בווער לבצע ניתוח מיותר!?

...אשר יבחר בו יקריב אליו (ט"ז, ה)

את התובנה המטלטלת הזו, מסכם בעל התפארת שלמה במשפט מחרדי: 'ומי שאינו מאמין בזה - אינו יהודי!' - כי יסוד היהדות הוא האמין בצדיקים, לדבוק בהם, להישמע להוראותיהם ולהתבטל אליהם. הקדוש ברוך הוא מסר את עולמו לשומרים - אלו הצדיקים, עלינו אפוא להחזיק בהם ולהתקשר עימם בקשר אמיץ וחזק!

פרשת השבוע שלנו עוסקת בקרח, שחז"ל מעידים שפיקח היה ובכל זאת נכנס לשטות זו, שהורידה אותו ואת משפחתו שאולה. לא סתם מתארים חז"ל את קרח כפיקח, כי זוהי מהותו של פיקח - הוא חכם, הוא מבין, הוא משכיל, ולכן הוא מתקשה להתבטל לצדיקים, קשה לו לקבל הוראות. הרי הוא מבין בעצמו, וכיצד יתבטל לאחרים!?

הרצון להבין - הוא המחסום בפני אמונת צדיקים תמימה, החלטית. החשיבה לפיה בכוח בני אנוש עשויי בשר ודם לנתח, לדון, להתבונן, להעמיק ולחקור בהוראותיהם של צדיקים ובהדרכותיהם המרוממות - היא אם כל חטאת. מול צדיק, מול דעת תורה - עלינו להתבטל לחלוטין, למחוק את דעתנו, להאמין בכל היוצא מפי הצדיק ולפעול על פיו!

אחים יקרים, נמצאים אנו בתקופה סוערת, גדושת קשיים ומלאת מהמורות ברוחניות ובגשמיות. אין מי מאיתנו שיוודע מה הדרך הנכונה, כיצד לפעול ומה לעשות. בעולם כה אפל ולא בטוח, הבה נישען על ה' יתברך, הבה נדבק בו בכל לב באמצעות הדבקות בצדיקים והאמונה בהם. וככל שנעצים את אמונת החכמים בליבנו, כך נזכה להדק את הקשר עם בורא עולם, וליהנות משפע טובה וברכה מאוצרותיו!

ניתוח דחוף ומיותר...

היה זה בשנת תשל"ז, בירושלים עיר הקודש. בשיכון הרבנים שברוממה התגורר בחור ישיבה, שביום מן הימים תקפו אותו כאבי גב קשים ומיסירים. הבחור דרש וחקר ברופאים, ניסה טיפולים שונים ואף משונים, ודבר לא עזר. כל עצמותיו תאמרנה כאב, הוא התקשה לנהל סדר יום תקין או לעלות במעלות התורה. כאבי הגב פשוט לא הניחו לו!

לאחר אינסוף בירורים והתייעצויות, פנה לרופא בכיר מאוד, שמרפאתו הפרטית שכנה בתוככי אחד מבתי החולים הירושלמיים. הלה נחשב למומחה עולמי בתחום עמוד השדרה, מנתח בעל שם, פרופסור מוכר ומפורסם. כשנכנס אל הרופא הבכיר והלה עבר על הבדיקות ומישש את הגב הדואב, קבע באופן חד משמעי: 'עליך לעבור ניתוח דחוף שיאן את עמוד השדרה שלך. למעשה - עיכוב בביצוע הניתוח גובל בסכנת שיתוק ובפיקוח נפש!'

הבחור שמע את הדברים, וחש שהאדמה נפצת תחתיו. הרופא שב והסביר בנחרצות את מצב הסיכון החריג של עמוד השדרה, וביקש מהבחור להזדרז בקבלת החלטת הנכונה - שהיא, אליבא דרופא כמונו - לקבוע במהירות ניתוח דחוף, אותו יבצע הרופא הזה בעצמו, בעלות של עשרת אלפים דולר!

גם בימינו זהו סכום גדול, אולם בעת ההיא - היה זה סכום עתק של ממש. כשהבחור שמע את הסכום המדובר הוא חשב שהעולם מסתחרר מול עיניו, מנין לו סכום כסף

בראש השאיפות של כל יהודי בימי חייו, ניצבת השאיפה הגדולה ביותר, זו שאנו עוסקים במימושה מיום עומדנו על דעתנו ועד יומנו האחרון, והיא: לעשות נחת רוח לבורא יתברך שמו, להתקרב אליו, להאמין בו, לדבוק בו, להתקשר אליו בקשר אמיץ וחזק. זו שאיפה לא פשוטה, כי נקודת המוצא שלנו - כבני אדם קרוצי חומר, רחוקה אלפי שנות אור ויותר מכל נגיעה ולו במשהו באדירתו של בורא עולם, ובכל זאת - אנו חפצים לדבוק בו באמת, בכל ליבנו ונפשנו.

האמת ניתנת להיאמר, שהקושי העצום אשר אינו מאפשר לבני אדם להידבק בבורא, מופיע כבר בדברי חז"ל, על הפסוק 'ובו תדבק'. צמד המילים הזה, שהוא כותרת לנושא

רחב ועמוק של דבקות בבורא עולם, נאמר לנו כציווי של ממש: להידבק בהשם. ועל אתר שואלים חכמינו: הרי אין זה אפשרי? והרי הקדוש ברוך הוא - אש אוכלה הוא, כל יכול, נעלה ונשגב מאיתנו לאין שיעור, איך אפשר לדבוק בו? כיצד נוכל להעלות על הדעת לממש שאיפה כה רחוקה מהישג יד!?

את התשובה גילו חז"ל, וחשפו שיש דרך לדבוק בה'. אמת, קשה לדבוק בו ישירות, ולפיכך בורא עולם העמיד צדיקים בכל דור ודור, כשעל ידי דבקות בחכמים ובתלמידיהם, תוך אמונה תמימה בהם, בדבריהם, בעצותיהם ובהדרכותיהם - ניתן לדבוק בו. זו הדרך להתקרב לקדוש ברוך הוא ולדבוק בו, זו הדרך להתחבר אליו בעוצמה כבירה!

אמונת צדיקים היא התבטלות מוחלטת לדעת תורה, אמונה בדרכו של הצדיק ותובנה עמוקה השוררת בעומק הלב שהקשר האמיץ של הצדיק עם ה', מאפשר לכולנו להתקרב על ידו לבורא עולם, לקבל מאוצרותיו של הצדיק וללמוד ממנו מה הדרך נלך בה. לא תמיד זה קל - כי לפעמים אמונת צדיקים דורשת נחישות ומסירות, ביטול הדעה האישית והקרבה עצמית, ובכל זאת: זאת הדרך ואין בלתה - להאמין בצדיקים ולדבוק בהם, בנחישות ובמסירות!

הרגע המכונן ביותר בחיי העם היהודי, היה רגע קבלת התורה. לא רק בחיי העם היהודי, אלא בחיי העולם כולו - שהיה תלוי ועומד אם בני ישראל יקבלו את התורה אם לאו. התאריך אותו קבע ה' למתן תורה - היה ו' סיון, ואז קרה דבר מפתיע: משה רבינו, על דעתו, דחה את המועד ביום, כדברי חז"ל 'הוסיף משה יום אחד מדעתו!'

והדבר מעורר מחשבה ותמיהה: מה? העולם כולו מייחל לרגע הזה, בורא עולם קבע לו תאריך. איך משה רבינו דחה את התאריך המיועד? מדוע הוא עושה זאת? למה הוא משנה את מה שנקבע מראש, ועוד כאשר מדובר במעמד כה דרמטי?!

מכאן מסיק הרה"ק בעל התפארת שלמה ז"ע בתחילת דבריו לחג השבועות: אכן כן, דווקא לכן! בגלל שזה הרגע המכונן ביותר, דווקא משום כך בחר משה רבינו להביע באמצעותו את הערך הנעלה של כח הצדיקים לפעול, להפוך עולמות, להכריע גורלות, לשנות את מה שנקבע מראש. בכך ביקש להדגיש לדורות עולם: יחד עם התורה - חלה חובה להתבטל לדעת תורה, להאמין בכוחו של צדיק, לתת לצדיק לשנות את מה שהוכרע, לקבוע מחדש מה יקרה!

הסיפור כסגולה...

אחד הכלים הטובים ביותר להחדיר ולהטמיע אמונת צדיקים בליבנו ובלב לידינו, הוא לספר להם סיפורי צדיקים. לספר סיפורי צדיקים נשמע כמו עיסוק פחות חשוב, אולם האמת היא שלסיפורי צדיקים יש כח משמעותי להחדיר אמונת צדיקים, ולכן הם כה חשובים לחיזוק האמונה.

מגיד המישרים הגאון רבי אריה שכטר זצ"ל, סיפר בשם אחיו רבי טוביה - שהיה ממקורבי החזון איש זצ"ל, שהחזון איש הוא שיעץ לו את העצה הזו, כסגולה לבנים יראי שמים. כי כאשר הילדים גדלים על שמיעת סיפורי צדיקים, הם שואפים להידמות אליהם, ומטמיעים יראת שמים בליבם.

בעל ההתעוררות תשובה זצ"ל סיפר לנכדיו, כי זקנו - הרה"ק בעל החתם סופר ז"ע נהג לספר סיפורי צדיקים, ובאחת הפעמים ישב לצד השולחן בנו - בעל הכתב סופר ז"ע, שכבר הכיר את כל הסיפורים. לפיכך, והואיל וכל דקה הייתה בעיניו יקרה מפה, נטל הכתב סופר גמרא והניחה על ברכיו - מתחת השולחן, ולמד בה באותה עת.

כשהבחין בכך החתם סופר לא היתה דעתו נוחה מכן, ואמר לבנו: 'הנח את הגמרא בצד, והקשב עתה לסיפורי הצדיקים. גם אם מכירים אותם כבר, חשיבות יתירה היא להקשיב להם שוב ושוב...'

הבה נאמץ את הכלי הזה, שהוא כל כך פשוט ונגיש. אפשר לספר לילדים סיפורי דמיונות נחמדים, ואפשר גם לנצל כל הזדמנות לספר סיפורי צדיקים, להטמיע בנפשם ערכי אמונה נעלים. הבה נספר בכל הזדמנות סיפורי צדיקים, ונזכה לבנים יראי שמים ומרווי נחת!

מצוה לפרסם! סגולה בדוקה לעורר רצון לקדושה, לטבול לעילוי נשמת

הרה"ח רבי פתחיה סעלישער בן הר"ר יוסף יונה הי"ד רוזנברג
מזקני חסידי בעלזא, נעקה"ש בשנת הזעם - י"ג בסיון תש"ד

לעילוי נשמת

ר שלמה פרץ ז"ל ב"ר מאיר הלוי גולדשמיט (אריאל)
ת.נ.צ.ב.ה.

כה גדול בזמן קצר. אולם הרופא האיץ בו שהחיים יותר חשובים מספק, וכדאי למהר להחליט...

הפגישה הזו נערכה בשעת ערב, והבחור החליט כי אינו יכול לקבל החלטה כזו בכוחות עצמו, והחליט לנסוע תיכף ומיד לבני ברק ולשאול את פי הגאון רבי יעקב ישראל קניבסקי זצ"ל - ה'סטייפלער'. בימים ההם דרכי התחבורה לא היו משובלות כמו היום, והדרך ארכה זמן רב. רק סמוך לחצות לילה הגיע הבחור למעונו של הסטייפלער, ועם כניסתו סיפר על כאביו וייסוריו, על הוראת הרופא אותה שמע לפני כמה שעות, ועל כך שהוא אובד עצות...

הסטייפלער הקשיב לדברים, ומיד השיב ואמר בנחרצות: 'לא ניתוח, לא דחוף, ולא פיקוח נפש. סע חזרה לירושלים, תלך עכשיו ומיד לרופא ותאמר לו שהניתוח מיותר לחלוטין, וכל מה שדחוף בעניין הזה - הם עשרת אלפים הדולרים שהוא רוצה בכדי לצאת לחופשה יקרה עם אשתו... תאמר לו בשמי שלא יעשה זאת על הגב שלך! - ובקשר לכאבים - תמתין עוד חצי שנה ותראה אם לא יחלפו מעצמם!'

הבחור היה המום, ניצב תחתיו כמאובן. הוא היה בטוח שזה עניין של שעות עד הניתוח, והסטייפלער מבטל את הדברים מכל וכל, וגם מצייד אותו במסר חריף וחד אל הרופא. מפיו התפרצו השאלות בוז אחר זו: 'וכי איך אסע עכשיו לירושלים? ולמה שאמצא את הרופא בשעה כזו בבית החולים? וכיצד אעז לומר לו בפניו תוכחה כה חריפה?' - תמה במבוכה.

אולם הסטייפלער, בחדות ובנחרצות, השיב לו בשאלה: 'וכי אין לך אמונת חכמים? עשה כפי שהוריתי לך!'

הוא יוצא מביתו של הסטייפלער, ורכב חולף עוצר לידו. הוא מסביר במבוכת מה שהוא מחפש דרך להגיע לירושלים, והנהג משיב לו כי הוא בדרך לירושלים... כשהתקרבו לעיר הבירה, הנהג שואל אותו לאן פניו מועדות בתוככי העיר, ואז התברר כי הנהג נוסע לכיוון אותו בית חולים בו עובד הרופא, כך שהבחור זכה בהטעה ישירה כמעט מדלת לדלת...

העובדה כי הנס הראשון בכוחה של אמונת החכמים כבר התחולל, הפיחה מעט ביטחון עצמי בנפשו של הבחור, ובהגיעו לבית החולים, כבר לא התפלא לשמע שהרופא התעכב בבית החולים לצורך ניתוח דחוף, וכעת הוא בחדר הניתוח. 'תוכל להמתין לו כחצי שעה והוא ייצא' - אמרה לו המזכירה, והוא המתין כמובן, כשבפניו ניצבת המבוכה האמיתית: לומר לרופא את דבריו החריפים של הסטייפלער, להוכיח אותו על שביקש לנתחו ללא צורך, אך ורק מתוך רדיפת בצע!

כשהשעון הורה על כמעט 3 לפנות בוקר, יצא הרופא מחדר הניתוח, ולפניו ניצב הבחור שהיה כאן בתחילת הערב. עיניו של הרופא אורו, בטוח היה כי זממו עלה בידו. אלא שאז הבחור אזר אומץ, מילא את רוחו ונפשו באמונת חכמים איתנה, פנה אל הרופא ואמר לו בנחישות:

'התייעצתי עם הסטייפלער, והוא אמר לי למסור לך כדברים האלה: 'לא ניתוח, לא דחוף, ולא פיקוח נפש. הניתוח מיותר לחלוטין, וכל מה שדחוף לך - הם עשרת אלפים הדולרים שאתה רוצה בכדי לצאת לחופשה יקרה... אל תעשה זאת על הגב שלי!'

עתה היה תורו של הרופא להפוך למאובן, בשרו נעשה חידודין חידודין והוא רעד ורטט באימה. 'חזור בבקשה לסטייפלער ותגיד לו שהוא צודק, אני מבטיח שלא אעשה כן שנית. להבא אקבל החלטות רק מתוך שיקול דעת מקצועי ללא נגיעות אישיות! - אמר, כשהוא מוסיף בגמגום מילות התנצלות נבוכות...'

סיפור מופלא זה, המופיע בספר 'אריה שאג' מפי בעל המעשה, עוסק ב'עמוד השדרה', ויש בו את עמוד השדרה של האמונה היהודית. הנה כי כן, בלי לבחון את הגב ובלו לראות בדיקות, הסטייפלער ידע נאמנה לא רק עד כמה אין צורך בניתוח, אלא גם את המניעים האישיים המכוערים של מי שהמליץ על הניתוח המיותר... עיני חכמים צופות למרחוק, עצמת אמונה, פעולתם אמת!

הבה ניקח עימנו את המסר הזה לחיים שלנו. כשרואים בעיניים את ניסי ה' בפי נביאיו - כל בר דעת מאמין, אין זו פקחות כלל ועיקר. אמונת חכמים נמדדת דווקא כשלא רואים, כשאנו נדרשים לבטל את הדעת העצמית, כשהמוח שלנו מסרב להכיר ולהסכים, ובכל זאת - - -

הבה נאמין בחכמים ובתלמידיהם, הבה נדבק בצדיקים. הבה נקשיב להוראותיהם, נפעל על פי הדרכתם, נבטל את עצמנו ואת דעתנו בפניהם. ככל שאמונת הצדיקים שבליבנו תתעצם - כך נזכה להתחבר לבורא עולם ולדבוק בו בכל לב, וזו מטרתנו בחיים!

תביעה מופרכת שהופרכה...

קירות החנות האמריקאית החדשה והנוצצת הצלילו לצעוק, בלי מילים, את התחושה שביקש בעל הבית לשדר ללקוחותיו: אתם דורכים בחנות שמעולם לא הייתה כמות. לאחר חודשים ארוכים בהם התבשרו הדברים 'על אש נמוכה' במוחו של ר' ליפא ריינהולד, סוף סוף נפתחה החנות החדשה, בקונספט ייחודי וחדיש במיוחד,

וההצלחה האירה פנים: החנות משכה לקוחות בהמוניהם. הקופות תקתקו, עסקאות נחתמו, הכול נראה רוד ומבטיח.

אלא שהוא לא היה היחיד. במנהטן הסמוכה, מרחק כמה קילומטרים משם, נפתחה באותה עת חנות נוספת, ובעליה לא התכוון לשתוק לנוכח הצלחתו של מתחרו. באחד הימים גמר הלה אומר כי אם אינו יכול להתחרות בחנות של ר' ליפא בדרכים המקובלות, הוא יבחר בדרכים פחות מקובלות, והגיש תביעת ענק נגד ר' ליפא, בעלילת שהוא כאילו ר' ליפא עבר על חוקי המסחר והזיק לו בכך, ולפיכך הוא תובע אותו במיליוני דולרים.

ר' ליפא ישב בכיסא המנהלים שלו, מרגיש כאילו ארס חריף מתפשט בכל גופו. תסריטי אימים החלו לרוץ במוחו. בעיני רוחו הוא כבר ראה את השם שלו 'ליפא ריינהולד' מצטרף לרשימה העצובה של האסירים שנוזקו בתקופה היא לבתי הכלא האמריקאיים, לעשרות שנות מאסר בחדרון מעופש עם גויים שחורים.

בעלילה לא היה דבר וחצי דבר, אולם הגוי ביקש לנצל את העובדה שר' ליפא עודו בסיוס שלב ההשקעה בחנות, ועצם העיסוק בהדפת התביעה, בעורכי הדין, במשפט ארוך וסבוך ובהוצאות של הון עתק - כבר יכריחו אותו לסגור ולהיכנע. הערכה זו הייתה מבוססת למדי, שכן בתקופה שאחר כך - באמת נכנס ר' ליפא לקלחת של דיונים והכנות משפטיות, ואך בקושי הצליח לתפעל גם את העסק.

באחד הימים טס ר' ליפא לפגישה עסקית, ובשדה התעופה פגש ידיד מהעבר הרחוק, למרות הזמן הרב שחלף מאז נפגשו לאחרונה, הידיד הבחין על נקלה במועקה שעל פני ר' ליפא, וביקש ממנו לספר מה עובר עליו. כשר' ליפא מסיים לספר, שואל אותו הידיד: 'זעם מי דיברת? עם מי התייעצת?'

'עם עורך דין פלוני. היקר והמומחה ביותר. הוא דווקא שבר אותי, טוען שזה יקח שנים, הגוי הכין תיק עב כרס...'

'לא לכך התכוונתי! - קוטע אותו הידיד. 'עם איזה צדיק, תלמיד חכם, רב או מורה הוראה התייעצת? האם לא פנית לבקש ברכה? האם לא פרשת את כאבך בפני אחד מצדיקי הדור?!'

ר' ליפא, במבוכת מה, נאלץ להודות שלא. הוא היה כה טרוד עם אנשי המקצוע והתביעה עצמה, ולא העלה בדעתו כי נכון יותר לפנות לעזרת הצדיקים. בעודם מדברים, מעודד אותו ידידו לפנות לאדמו"ר שהוא דבק בו בכל לב, בעל מורי ורבי הרבה על ה'אבא יעקב' מנדבורנה ז"ע.

כהרף עין הסולרי יוצא מהכיס, הספרות מחוייגות, וכשהגאבי המסור רבות בשנים - הרה"ח ר' אברהם ישעי' קלפנר שליט"א - עונה לשיחה, מבקש הידיד לשוחח עם הרבי, ומעביר את הטלפון לר' ליפא. הרבי מאזין בחום לכל השתלשלות העניינים, מברר מה שמו של הגוי והיכן חנותו ניצבת, ובעיקר - מבקש לוודא שבין ר' ליפא לבין התובע אין כל היכרות מוקדמת, וכי מעולם לא הסתכסכו באופן ישיר.

ר' ליפא משיב לכל השאלות, ואז משתררת שתיקה ארוכה. ר' ליפא לא מצליח להבין מה פשרה, וידידו מסביר לו כי כנראה הרבי שקוע במחשבות, שימתין קמעא. ר' ליפא אינו מבין מה יש פה לחשוב, אולם ממתין בנימוס. לפתע נשמע קולו של הרבי: 'אם הוא בא סתם כך ברשעותו לטפול עליך עלילות שווא, תהיה לו מפלה! אתה תראה שתהיה לו מפלה גדולה, ומרגע זה הסר כל דאגה מליבך!'

במילים אלו השיחה הסתיימה. ר' ליפא לא הכיר את הרבי, ולמעשה - מעולם לא התנסה באמונת צדיקים תמימה. בלבד פנימה תמה לפרש האומץ של הרבי להודיע כי תהיה לגוי מפלה. עורך דינו טוען שהוא זה שעומד בפני מפלה, ושהתיק המשפטי שהכין הוא רציני ומאיים. הכיצד זה נוטל הרבי אחריות כה כבידה לומר לו להסיר דאגה מלבו?

לא חלפה אלא תקופה קצרה, וביום בהיר אחד מתקשר אליו עורך הדין ומקריא לו ידיעה עיתונאית: 'איש העסקים ארתור בילסון נעצר בשדה התעופה בבייג'ין ודרכונו הוחרם. התברר כי הוא מבוקש על ידי הרשויות, בשל הפרת פטנטים של חברה סינית!' - הרופא מסיים את הידיעה ושואל: 'ארתור בילסון - לא זה שם המתחרה שתבע אותך?'

'כן, זה הוא! תברר עוד פרטים!' - הוא מבקש, כשתקוה גדולה בלבו. עורך הדין מברר וחוזר עם בשורה מרעישה: הארתור הזה, לא ייצא מסין בזמן הקרוב... התביעה נגדו מוצקה, מזה זמן רב הוא מבוקש למעצר, גזר דין של עשר שנות מאסר תלוי ועומד נגדו. לתביעה נגד מתחרו - הוא כבר לא יחזור... ור' ליפא, שעד אז התקשה להאמין, למד שיעור מופלא באמונת צדיקים. באופן כה מדהים וחסר הגיון, התביעה נגדו נגזרה ונעלמה!

סיפור מפעים זה, אותו סיפר ר' ליפא להר"ר יהודה לייב עקשטיין שליט"א מפיו קיבלנו את הסיפור, מעורר את הלב: לא, אמונת צדיקים היא לא כשמבינים מה שהרבי אמר או מה שהרב פסק, ולא כשמבינים שהוא יותר חכם ויותר מבין ולכן אנו מקשיבים לו. אדרבה ואדרבה, אמונת צדיקים נבחנת דווקא כשלא מבינים, כשבעינינו גשמיים נראה שאין מוצא, כשהתחושה היא ש אובדן עשתונות!

דווקא אז - עוצמתו של היהודי המאמין נבחנת, מתעצמת, מובהקת. באמונה תמימה בכוחו של הצדיק, בדרכו, בהוראותיו. זו הדרך לחיות בעולם הזה, זו הדרך להתמודד עם קשיים, וזו הדרך לדבוק בבורא עולם בכל לב!

משיעוריו של מגיד השיעור הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

לשמיעת השיעורים בדף היומי ובנושאים נוספים חייגו: 073-2951342 | לקבלת העלון במייל: 6778160@gmail.com | לתרומות והנצחות (גם בכ. אשרא) למען הפצת העלון חייגו: 055-677-8160 | ניתן לתרום גם בעמדות נדרים פלוס